

EUROOPA KODANIKUALGATUS

Kuidas euroopa kodanikualgatus
koostada?

SAAGE TEADA – ARUTLEGE - VÕTKE ÜHENDUST - KÜSIGE NÕU

| SISUKORD

Euroopa kodanikualgatuse registreerimine	3
Euroopa kodanikualgatuse koostamine	4

1

Euroopa kodanikualgatuse registreerimine

ELi kodanikel on ainulaadne võimalus taotleda Euroopa kodanikualgatuse vahendusel Euroopa Komisjonilt seadusandliku ettepaneku tegemist valdkonnas, mis kuulub selle pädevusse. Nii saavad nad ELi poliitikakujundust otse mõjutada. Kui kodanikualgatusele õnnestub koguda 1 miljon toetusallkirja, võib komisjon otsustada teha õigusakti ettepaneku. Seejärel algab seadusandlik menetlus, milles Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu on enamikel juhtudel kaasotsustajad (mõnel juhul teeb otsuse ainult nõukogu).

Algatuse korraldajana peate kõigepealt taotlema komisjonilt selle registreerimist. Algatuse saab registreerida ainult juhul, kui see vastab järgmistele tingimustele:

- korraldajate rühm on moodustatud ja kontaktisikud määratud. Soovi korral on algatuse juhtimiseks loodud juriidiline isik ja korraldajate rühma esindajale on antud volitused tegutseda juriidilise isiku nimel;
- kavandatud kodanikualgatus ei jää ilmselgelt välja komisjoni volituste ulatusest, mille kohaselt komisjon on pädev esitama ELi õigusakti ettepaneku aluslepingute rakendamiseks;
- kavandatud kodanikualgatus ei ole ilmselgelt ebaõiglane, põhjendamatu ega pahatahtlik;
- kavandatud kodanikualgatus ei ole ilmselgelt vastuolus ELi väärtustega, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2; nendeks väärtusteks on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine, pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus. Samuti ei ole kavandatud kodanikualgatus vastuolus Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga.

Seni on kõik algatused, mille registreerimisest on keeldutud, jäänud ilmselgelt komisjoni volituste ulatusest välja. Keeldumise otsustega saab tutvuda komisjoni veebisaidil.

Juhendmaterjal on teave kodanikualgatuse koostamise ja komisjoni volituste kohta. Seda on oluline teada, et otsustada, kas algatust saab registreerida või mitte.

2

Euroopa kodanikualgatuse koostamine

Järgmised nõuanded aitavad teil esitada algatuse registreerimiseks vajalikku teavet. See teave tehakse pärast algatuse registreerimise kinnitamist avalikult kättesaadavaks ka Euroopa kodanikualgatuse [veebisaidil](#).

Komisjon tõlgib algatuse sisu (pealkiri ja eesmärgid), sealhulgas selle lisa (maksimaalselt 5000 tähemärki), kõikidesse liidu ametlikesse keeltesse.

| Pealkiri (kuni 100 tähemärki)

Kodanikualgatuse pealkirjale hakkate tõenäoliselt mõtlema alles koostamise viimases etapis. See tasub valida alles siis, kui algatuse sisu ja eesmärgid on kindlalt paika pandud. Pealkirja tasub siiski hoolikalt kaaluda, sest sellel on suur mõju algatuse kuvandile koos selle visuaalsete komponentidega (nt logo).

Kodanikualgatusele ühe miljoni allkirja kogumine ei ole lihtne ja selleks peate veenma ka neid inimesi, kes ei ole teie algatuse teemaga kursis. Tabav pealkiri võib olla inimeste tähelepanu tõmbamisel ja huvi äratamisel otsustava tähtsusega.

| Eesmärgid (kuni 1100 tähemärki ilma tühikuteta)

Siin tuleb märkida, millisel teemal te komisjonilt ELi õigusakti ettepanekut soovite.

- See peab olema seotud valdkonnaga, kus komisjonil on pädevus.
- Akt võib olla siduv õigusakt või mõni mittesiduv akt (nt soovitus).

Pidage meeles: mõnes valdkonnas ei saa siduva õigusaktiga liikmesriikide õigusnormide ühtlustamist ette näha.

Nõuanded

- Euroopa kodanikualgatusele võib panna nii lühi- kui ka pika pealkirja. Kui algatuse teema on väga tehniline, ei pruugi lühipealkiri selle sisu piisavalt avada. Lühipealkiri sobib aga paremini suhtlusmeediasse ja kampaaniamaterjalidesse.
- Mõelge ka pealkirja tõlkevõimaluste peale, sest see peab olema arusaadav ka teiste keelte kõnelejatele.
- Ärge jätke pealkirja valimist viimasele minutile – kui pealkirjale on vaja teie partnerite heakskiitu, hakake seda arutama võimalikult varakult.

Need tuleb sõnastada selgelt ja lühidalt, et kodanikel oleks lihtne aru saada, mida soovite oma algatusega saavutada. Näide:

- Kodanikualgatus „Lõpetame ökotsiidi Euroopas: kodanikualgatus Maale õiguste andmiseks“
*„1. Pidada ökotsiidi kriminaalkuriteoks ning võtta üksik- ja juriidilised isikud keskkonna hävitamise eest vastutusele.
 2. Ennetada ja keelata ökotsiidid, mis toimub ELi õigusaktide reguleerimisalasse kuuluvatel Euroopa maismaa- ja mereterritooriumidel või mille panevad ELis väljaspool toime ELis registreeritud juriidilised isikud või ELi kodanikud.
 3. Kehtestada jätkusuutliku majanduse edendamiseks ülemineku periood.*

| Milline on ELi pädevus?

ELi pädevus on määratletud ELi aluslepingutes (Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artiklites 2–6).

Ainupädevus (vt ELTL artikkel 3)	Jagatud pädevus (vt ELTL artikkel 4)	Pädevus liikmesriikide meetmete toetamiseks, koordineerimiseks ja täiendamiseks (vt ELTL artikkel 6)	Pädevus võtta meetmeid, mille raames ELi liikmesriigid peavad koordineerima oma poliitikat (vt ELTL artikkel 5)
• customs union • the establishing of the competition rules necessary for the functioning of the internal market • monetary policy for the member states whose currency is the euro • conservation of marine biological resources under the common fisheries policy • common commercial policy • concluding international agreements: - when their conclusion is required by a legislative act of the EU - when their conclusion is necessary to enable the EU to exercise its internal competence - in so far as their conclusion may affect common rules or alter their scope.	• internal market • social policy, limited to the aspects defined in the TFEU • economic, social and territorial cohesion • agriculture and fisheries, excluding the conservation of marine biological resources • environment • consumer protection • transport • trans-European networks • energy • area of freedom, security and justice • common safety concerns in public health matters, limited to the aspects defined in the TFEU • research, technological development and space • development cooperation and humanitarian aid	• protection and improvement of human health • industry • culture • tourism • education, vocational training, youth and sport • civil protection • administrative cooperation Legally binding EU acts in these areas cannot imply the harmonisation of national laws or regulations.	• economic policy • employment • social policies

Nõuanne

- Eesmärgid peaksid olema selged ja täpsed!

ELi aluslepingute sätted, mis on teie arvates seotud kavandatavate meetmetega

Peate osutama vähemalt ühele aluslepingu sättele, mille alusel on komisjonil teie algatuse valdkonnas pädevus.

Poliitikavaldkonnad	Aluslepingu artiklid (ELTL*, kui ei ole märgitud teisiti)
<u>Põllumajandus ja kalandus</u>	<u>Artiklid 38–44</u>
<u>Eelarve</u>	<u>Artiklid 310–324</u>
<u>Kodanikukaitse</u>	<u>Artikkel 196</u>
<u>Konkurents</u>	<u>Artiklid 101–109</u>
<u>Tarbijakaitse</u>	<u>Artikkel 169</u>
<u>Kultuur</u>	<u>Artikkel 167</u>
<u>Toll</u>	<u>Artiklid 30–33</u>
<u>Areng ja koostöö</u>	<u>Artiklid 208–213</u>
<u>Majandus- ja rahapoliitika</u>	<u>Artiklid 119–144</u>
<u>Haridus, koolitus, noored ja sport</u>	<u>Artiklid 165–166</u>
<u>Tööhõive- ja sotsiaalküsimused</u>	<u>Artiklid 145–161</u>
<u>Energeetika</u>	<u>Artikkel 194</u>
<u>Laienemine</u>	<u>ELi leping* – artikkel 49, artikkel 212</u>
<u>Keskkond ja kliimameetmed</u>	<u>Artiklid 191–193</u>
<u>Väliskaubandus</u>	<u>Artiklid 206–207</u>
<u>Pettusevastane võitlus</u>	<u>Artikkel 325</u>
<u>Toiduohutus</u>	<u>Artiklid 43, 168 ja 169</u>
<u>Vaba liikumine:</u>	
Inimesed	<u>Artiklid 45–55</u>
Teenused	<u>Artiklid 56–62</u>
Kapital	<u>Artiklid 63–66</u>
<u>Humanitaarabi</u>	<u>Artikkel 214</u>
<u>Tööstus ja ettevõtlus</u>	<u>Artikkel 173</u>
<u>Infoühiskond</u>	<u>Artiklid 179–190</u>
<u>Siseturg ja kaupade vaba liikumine</u>	<u>Artiklid 26–29, 114, 115</u>
<u>Õigus, vabadus ja turvalisus</u>	<u>Artiklid 67–89</u>
Piirikontrolli-, varjupaiga- ja sisserändepoliitika	<u>Artiklid 77–80</u>
Õiguslane koostöö	<u>Artiklid 81–86</u>
Politseikoostöö	<u>Artikkel 87–89</u>
<u>Mittediskrimineerimine ja kodakondsus</u>	<u>Artiklid 18–25</u>
<u>Rahvatervis</u>	<u>Artikkel 168</u>
<u>Regionaalpoliitika – majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus</u>	<u>Artiklid 174–178, 162–164</u>
<u>Teadusuuringud ja innovatsioon</u>	<u>Artiklid 179–190</u>
<u>Maksustamine</u>	<u>Artiklid 110–113</u>
<u>Turism</u>	<u>Artikkel 195</u>
<u>Transport</u>	<u>Artiklid 90–100</u>

NB! See loetelu hõlmab ELi aluslepingutes sätestatud laiaulatuslikke poliitikavaldkondi ning ei pruugi olla ammendav. Lisateabe saamiseks tutvuge aluslepingute terviktekstidega.

* ELTL = Euroopa Liidu toimimise leping ELi leping = Euroopa Liidu leping

Eespool esitatud teksti eesmärk on anda kodanikualgatuste potentsiaalsetele korraldajatele juhiseid. See ei ole Euroopa Komisjoni jaoks õiguslikult siduv. See ei pruugi olla kõikehõlmav ega väljendada aluslepingute teksti ametlikku tõlgendust.

Peaksite komisjoni veebiregistris osutama **aluslepingute sätetele**, mida peate oma algatuse puhul asjakohaseks. Tegelikult **registreeritakse teie algatus isegi siis**, kui olete osutanud sätetele, mis ei ole asjakohased, **tingimusel et algatus vastab eespool nimetatud nõuetele ja ei jää ilmselgelt välja komisjoni volituste ulatusest, mille kohaselt komisjon on pädev esitama ELi õigusakti ettepaneku aluslepingute rakendamiseks.**

Kui aga teie algatus jääb ilmselgelt väljapoole komisjoni volitusi, teavitab komisjon teid oma hinnangust ning teil on võimalik oma algatust **muuta ja esitada see uuesti** vastavalt nõuetele.

Teie algatuse võib ka **osaliselt registreerida**, kui osa sellest, sealhulgas selle peamised eesmärgid, ei jää ilmselgelt välja komisjoni volituste ulatusest, mille kohaselt komisjon on pädev esitama liidu õigusakti ettepaneku. Sellisel juhul saate toetusavaldusi koguda ainult algatuse registreeritud ulatuse suhtes.

| Valikuline teave

Korraldajad võivad esitada algatuse sisu, eesmärkide ja tausta kohta veelgi üksikasjalikumat teavet:

- lisa asjakohase väljaga (maksimaalselt kuni 5000 tähemärki);
- lisateave, sealhulgas üksikasjalikum taustteave (laaditakse üles);
- õigusakti eelnõu (laaditakse üles).

Pange tähele, et komisjon **ei tõlgi lisateavet ega õigusakti eelnõud** (kui see on lisatud). See on **korraldajate rühma ülesanne**.

Mitmel juhul on eelmiste algatuste (sh kolme üks miljon allkirja kogunud algatuse) puhul otsustatud lisateabe esitamise kasuks. Näiteks:

- Piirkondadevahelise võrdsuse tagamist ja piirkondade kultuuri säilitamist puudutav ühtekuuluvuspoliitika
- Lõpp loomkatsetele
- Keelustada glüfosaat ning kaitsta inimesi ja keskkonda toksiliste pestitsiidide eest
- Euroopa meediapluralismi algatus

Dokumendi võite koostada vastavalt oma soovile, et selgitada ja toetada oma algatust ja selle eesmäärke. Tähemärkide arvule ega piltide suurusele ei ole piirangut kehtestatud. Faili lubatud maksimumsuurus on 5 MB.

Õigusakti eelnõud kasutatakse harva ja see on lisatud ainult mõnel korral, näiteks:

- [Europe CARES](#) – kaasav kvaliteetharidus puudega lastele
- [Üks meist](#)
- [Ema, isa ja lapsed](#)
- [Lõpp plastijätmetele meres](#)

Selline lisateave aitab mõista teie algatuse eesmärke kõigepealt registreerimisetapis, toetusavalduste kogumise ajal ja lõpuks komisjonis läbivaatamise ajal.

Kui kogute algatusele üks miljon allkirja, algatab komisjon läbivaatamisetapi, mille käigus võetakse arvesse kogu registreerimise ajal esitatud teavet, sealhulgas lisa, lisateavet ja õigusakti eelnõud. Seepärast on oluline esitada registreerimisetapis kogu teave, mida komisjon peaks teie arvates arvesse võtma, sest hiljem algatusele enam midagi lisada ei saa.

Kui vajate sihipärast ja sõltumatut nõu või hinnangut selle kohta, kas teie algatus jääb ilmselgelt komisjoni volituste ulatusse, esitage päring Euroopa kodanikualgatuse foorumi rubriigis „Küsi nõu“. Teile esitatakse personaalne vastus kuni 8 tööpäeva jooksul.

Nõuanded

- Uurige välja, milliseid aluslepingu artikleid saab komisjon ELi õigusakti ettepaneku tegemisel õigusliku alusena kasutada. Näited mõne varasema algatuse kohta (aluseks on võetud komisjoni otsused registreerimise kohta): „Külaalihakke Euroopa: meie aitame!“ – ELTLi artikli 77 lõike 2 punkt b, artikli 78 lõige 2, artikli 79 lõige 2, artikli 82 lõike 2 punkt c, artikli 83 lõiked 1 ja 2; „Lõpp äärmuslusele“ – ELTLi artiklid 114, 153 ja 19
- Aluslepingu artikleid tasub põhjalikult uurida. Kodanikualgatustes võib viidata artiklitele, milles osutatakse seadusandlikule menetlusele (seadusandlik tavamenetlus või seadusandlik erimenetlus), kui neis ei ole selgesõnaliselt märgitud, et ettepaneku teeb mõni muu institutsioon, mitte komisjon. Viidata võib ka artiklitele, milles on selgelt osutatud sellele, et komisjon vastutab ettepaneku tegemise eest.
- Pidage meeles: paljudele artiklitele viitamine ei tähenda tingimata suuremaid registreerimisvõimalusi.
- Õppige varasematest algatustest – tutvuge nii nendega, mis registreeriti, kui ka nendega, mida ei registreeritud.

Eespool esitatud teksti eesmärk on anda kodanikualgatuste potentsiaalsetele korraldajatele juhiseid. See ei ole Euroopa Komisjoni jaoks õiguslikult siduv. See ei pruugi olla kõikehõlmav ega väljendada aluslepingute teksti ametlikku tõlgendust. Komisjoni ei saa pidada vastutavaks selles sisalduva teabe mis tahes viisil kasutamise eest.